

หลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัย : พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์แห่งเมืองหนองบัวลำภู

Luang Phor Phra Buddha Sri Vichai : Holy Buddha Image of Nong Bua Lam Phu Province

ธีระวัฒน์ แสนคำ

หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

teerawattano@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัดโพธิ์ศรีหรือวัดหายโศก บ้านลำภู ตำบลลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นสถานที่ประดิษฐานหลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัย พระพุทธรูปโบราณที่มีความสำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์อีกองค์หนึ่งของจังหวัดหนองบัวลำภู จากการศึกษาพบว่า ภายในโบสถ์ของวัดโพธิ์ศรีเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัย พระพุทธรูปโบราณปูนปั้น ปางมารวิชัย ศิลปะล้านช้าง ฝีมือช่างพื้นบ้าน สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นประมาณพุทธศตวรรษที่ 23-24 หลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัยเป็นพระพุทธรูปโบราณที่มีความศักดิ์สิทธิ์เป็นที่เคารพนับถือของชาวบ้านลำภูและชาวหนองบัวลำภูอีกองค์หนึ่ง ปัจจุบันวัดโพธิ์ศรีถือเป็นสถานที่สำคัญทางด้านพระพุทธศาสนาและการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดหนองบัวลำภู

คำสำคัญ : ชุมชนโบราณ, ประวัติศาสตร์, พุทธศิลป์, บ้านลำภู, เมืองหนองบัวลำภู

Abstract

Wat Pho Sri or Wat Hai Sok, Lamphu Village, Tambol Lam Phu, Amphoe Muang Nong Bua Lam Phu, Nong Bua Lam Phu Province. The place that enshrined “Luang Phor Phra Buddha Sri Vichai”, the holy ancient important Buddha image of Nong Bua Lam Phu Province. From the study, it is found that in the Ubosoth of Wat Pho Sri is enshrined “Luang Phor Phra Buddha Sri Vichai”, this ancient Buddha made by image is made of stucco, the attitude of subduing Mara, Lan Xang art, folk technician, created around 23th-24th Buddhist. At the present, 'Luang Phor Phra Buddha Sri Vichai is an ancient sacred Buddha image to the people of Lam Phu Village and Nong Bua Lam Phu Province. Wat Pho Sri is also an important Buddhist Place and the important place for religious and cultural tourism of Nong Bua Lam Phu Province.

Keywords : Ancient community, History, Buddhist Art, Ban Lamphu, Nong Bua Lam Phu Ancient Community

บทนำ

วัดโพธิ์ศรีหรือวัดหายโศก บ้านลำภู ตำบลลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู เป็นสถานที่ประดิษฐานหลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัย ซึ่งเป็นพระพุทธรูปโบราณที่สำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์อีกองค์หนึ่งของจังหวัดหนองบัวลำภู ทั้งบริเวณที่ตั้งชุมชนบ้านลำภูยังเคยเป็นชุมชนโบราณที่มีความสำคัญคู่กับชุมชนโบราณเมืองหนองบัว

ปัจจุบันวัดโพธิ์ศรีถือเป็นสถานที่สำคัญทางด้านพระพุทธศาสนาและการท่องเที่ยวเชิงพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของพระพุทธศรีวิชัยและวัดโพธิ์ศรีได้เป็นอย่างดี

แต่ที่ผ่านมาข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปกรรมของพระพุทธศรีวิชัยและวัดโพธิ์ศรียังไม่ได้รับการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักของชาวหนองบัวลำภูและประชาชนทั่วไปมากนัก อีกทั้งบริเวณที่ตั้งวัดโพธิ์ศรียังคงเป็นชุมชนโบราณมาก่อน ผู้เขียนจึงได้พยายามที่จะศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศรีวิชัย วัดโพธิ์ศรีและชุมชนโบราณบ้านลำภูจากเอกสารและหลักฐานประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัด และนำข้อมูลเหล่านั้นมาเรียบเรียงเป็นหนังสือ เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้พี่น้องชาวจังหวัดหนองบัวลำภูและผู้คนทั่วไปได้ศึกษาเรียนรู้ อันจะนำไปสู่ความก้าวหน้าทางวิชาการด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นจังหวัดหนองบัวลำภูต่อไป

ลักษณะทางพุทธศิลป์ของหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัย

หลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยเป็นพระพุทธรูปปูนปั้น ปางมารวิชัย ชาติ สมาริธา หน้าตักกว้าง 1.80 เมตร สูง 1.90 เมตร (ทศพล จังพานิชย์กุล, 2547: 217) ปัจจุบันประดิษฐานเป็นพระประธานภายในโบสถ์วัดโพธิ์ศรี บ้านลำภู ตำบลลำภู อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู

ภาพที่ 1 หลวงพ่พระพุทธศรีวิชัย วัดโพธิ์ศรี บ้านลำภู

หลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยมีพุทธลักษณะพระพักตร์กลม พระปรางและพระหูค่อนข้างอูมใหญ่ เม็ดพระศกเล็กและห่าง มีอุณาโลมที่กลางพระนลาฏ พระเศียรทรงเทริดศิลปะพื้นบ้าน มีลักษณะคล้ายกระโจมสวมศีรษะ ซึ่งเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องบูชาอย่างหนึ่งที่ใช้ในพิธีสด

สงหรือเถรา-ภิกษุพระภิกษุในวัฒนธรรมล้านช้าง-อีสาน (ธีระพงษ์ มีไธสง, 2557) ประดับด้วยลวดลายปูนปั้นศิลปะพื้นบ้าน พระกรณยาวและไม่กางออกอย่างพระพุทธรูปที่พบทั่วไปในวัฒนธรรมล้านช้างพระกรณด้านขวามีร่องรอยการซ่อมแซมในภายหลัง พระขนงโก่ง พระเนตรเรียวยาวเหลือบลงต่ำ พระนาสิกใหญ่ พระโอษฐ์เล็ก ริมพระโอษฐ์ใหญ่ พระหัตถ์และนิ้วพระหัตถ์ใหญ่และปลายนิ้วพระหัตถ์เท่ากัน สังฆาฏีเป็นแผ่นใหญ่ ยาวลงมารจดพระนาภีและปลายตัดตรง พระวรกายค่อนข้างอวบอ้วน ชายขอบจีวรมีลายปูนปั้นประดับ ตลอดทั่วทั้งพระวรกายทาทับด้วยสีทอง ประทับนั่งเหนือฐานชุกชีที่เป็นรูปดอกบัวบาน ซึ่งมีการทำขึ้นใหม่ในภายหลัง

เมื่อพิจารณาจากรูปแบบพุทธศิลป์ที่ปรากฏในปัจจุบัน พระพุทธรูปหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยมีลักษณะทางพุทธศิลป์ใกล้เคียงกับพระพุทธรูปปูนปั้นในศิลปะล้านช้าง แต่มีความเป็นฝีมือช่างพื้นบ้านค่อนข้างสูง สันนิษฐานว่าหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยสร้างขึ้นประมาณพุทธศตวรรษที่ 23-24 และเมื่อพิจารณาจากข้อมูลทั่วไปของพระพุทธรูปโบราณที่พบในเขตชุมชนโบราณเมืองหนองบัวลำภูพบว่า หลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยถือเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นที่มี

ขนาดใหญ่ที่สุด และมีสภาพศิลปกรรมที่ค่อนข้างสมบูรณ์ เป็นที่เคารพสักการะของผู้คนชาวเมืองหนองบัวลำภูมาช้านาน

ประวัติความเป็นมาของหลวงพ่พระพุทธรวิชัย

หลวงพ่พระพุทธรวิชัยไม่ปรากฏหลักฐานการสร้างที่ชัดเจน ที่ขอบประตูหน้าโบสถ์มีแผ่นหินทรายคล้ายศิลาจารึกหรือใบเสมาฝังอยู่ ลักษณะราบเรียบ แต่ไม่ปรากฏร่องรอยตัวอักษรจารึก มีความเป็นไปได้ว่าแผ่นหินทรายนี้อาจเป็นศิลาจารึกมาก่อน แต่ภายหลังแผ่นหินด้านหน้าอาจผุกร่อน ทำให้ตัวอักษรเลือนรางก็เป็นได้

พระอธิการสมบัติ อินทปญโญ เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรีรูปปัจจุบันซึ่งเป็นชาวบ้านลำภูโดยกำเนิดได้ให้ข้อมูลว่า ผู้เฒ่าผู้แก่เคยเล่าให้ฟังว่าแต่เดิมบริเวณวัดโพธิ์ศรีเป็นดงหญ้าคารกชู้ ต่อมาจึงเกิดไฟป่าไหม้ลามมาจนถึงบริเวณโบสถ์วัดโพธิ์ศรีในปัจจุบัน ไฟป่าไหม้ล้อมบริเวณดังกล่าว จนเกิดเป็นดอนหญ้าคา ชาวบ้านสงสัยจึงเข้ามาดู ปรากฏว่าบริเวณดังกล่าวมีซากโบสถ์เก่าและมีพระพุทธรูปปูนปั้นขนาดใหญ่ ในขณะที่ชาวบ้านมาเห็นพระพุทธรูปองค์นี้พบว่า มีรอยคล้ายรอยน้ำพระเนตรไหลออกจากพระเนตรทั้งสองข้างด้วย ชาวบ้านจึงช่วยกันเกี่ยวหญ้าคาที่อยู่ในบริเวณนั้นมาถักเป็นตับแล้วทำเป็นเพิงมุงหลังคาให้กับองค์พระพุทธรูป พร้อมทั้งได้ตัดถางต้นไม้ ทำความสะอาดรอบบริเวณให้โล่งเตียน พระพุทธรูปองค์นี้ชาวบ้านในอดีตเรียกชื่อว่า “พระเจ้าใหญ่” หรือ “หลวงพ่พระเจ้าใหญ่” และต่อมาก็พัฒนาจากวัดร้างเป็นวัดที่มีพระภิกษุจำพรรษา (สัมภาษณ์ พระอธิการสมบัติ อินทปญโญ, 14 มกราคม 2561)

จากข้อมูลที่ปรากฏในป้ายประวัติวัดโพธิ์ศรีที่ด้านหน้าโบสถ์ ซึ่งเป็นการรวบรวมของมูลของชุมชนพบว่า มีการสร้างโบสถ์ครอบองค์พระพุทธรูปหลวงพ่พระเจ้าใหญ่เมื่อราว พ.ศ.2442 โบสถ์ที่สร้างนั้นเชื่อกันว่าเป็นอาคารโถงขนาดเล็ก หลังคามุงด้วยแผ่นไม้เกล็ด และมีความเป็นไปได้ว่าน่าจะมีการผูกพัทธสีมา โดยนำแท่งหินทรายมาฝังรอบโบสถ์ทั้ง 8 ทิศ เพื่อกำหนดเป็นเขตสีมาให้พระภิกษุสามารถทำสังฆกรรมภายในอาคารที่สร้างขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ด้วย

ต่อมาใน พ.ศ.2481 อาคารโบสถ์หลังนี้ได้ทรุดโทรมลง นายจัน ยะลี ซึ่งดำรงตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้านลำภูในขณะนั้น ได้นำพาชาวบ้านลำภูมาบูรณะซ่อมแซมโบสถ์และเสนาสนะต่างๆ ภายในวัดโพธิ์ศรี ในส่วนโบสถ์ได้มีการซ่อมแซมผนังและเปลี่ยนหลังคามุงด้วยสังกะสีแทน เมื่อราว พ.ศ.2523-2524 ได้มีการซ่อมแซมโบสถ์อีกครั้ง แล้วมีการขอพระราชทานวิสุงคามสีมาใหม่ เพื่อความชัดเจนของเขตวิสุงคามสีมาและความถูกต้องตามธรรมเนียม โดยได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อ 15 มกราคม 2524 เขตวิสุงคามสีมากว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร (กรมการศาสนา, 2534: 260) ก่อนที่จะเปลี่ยนโครงหลังคาใหม่ให้สูงขึ้น มุงหลังคาด้วยสังกะสีอะลูมิเนียม และทำส่วนหลังคาและหน้าต่างเหมือนกับงานศิลปกรรมของโบสถ์ร่วมสมัยเมื่อราว พ.ศ.2555 (สัมภาษณ์ ชาญยุทธ บุษุข, 14 มกราคม 2561)

ภาพที่ 2 รูปแบบศิลปกรรมโบสถ์วัดโพธิ์ศรี ซึ่งเป็นที่ประดิษฐานหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยในปัจจุบัน

หลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยเคยได้รับการบูรณะครั้งใหญ่เมื่อประมาณ พ.ศ.2480-2490 โดยขุนวิไสยอุดรภิกขุ นายอำเภอหนองบัวลำภู คนที่ 4 ได้เป็นผู้นำในการบูรณปฏิสังขรณ์ ซึ่งสันนิษฐานว่าได้มีการบูรณะส่วนพระเศียรเป็นหลัก โดยบูรณะเทริดและพระกรรณด้านขวาที่เคยหัก

ชำรุด มีเรื่องเล่าของชาวบ้านล่ำภู่ว่า การบูรณะพระกรรณหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยของขุนวิไสยอุดรภิกขุในนั้น ได้ทำให้ขุนวิไสยอุดรภิกขุถึงกับพิการทูลขอโทษตลอดชีวิต เชื่อว่าเกิดจากขุนวิไสยอุดรภิกขุได้ให้ช่างทำการบูรณะโดยไม่แสดงอาการอันเคารพนอบน้อมต่อหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัย (สัมภาษณ์ ฉวี ยะลี, สัมภาษณ์; ช่วง พาลกุล มกราคม 2561)

ส่วนที่มาของชื่อหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยนั้น ไม่ทราบที่มาแน่ชัด เป็นแต่เป็นชื่อที่ชาวบ้านล่ำภูใช้เรียกคู่กับชื่อ “พระเจ้าใหญ่” หรือ “หลวงพ่พระเจ้าใหญ่” ในภาพถ่ายเก่าที่มีอายุราว 60 ปีมาแล้ว และวัดมุงงคผลเหรียญหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยรุ่นแรก พ.ศ.2513 ก็มีการเรียกชื่อว่า “หลวงพ่พุทธศรีวิชัย” แล้ว นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อมูลจากทางราชการที่มีการเรียกชื่อหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยว่า “พระราชศรีสุมงคลหัยโคก” (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุฯ, 2544: 79; ทศพล จังพานิชย์กุล, 2547: 217) แต่ชื่อนี้ไม่เป็นที่ยอมรับเรียกในหมู่ชาวบ้าน

วิถีศรัทธาและปาฏิหาริย์หลวงพ่พระพุทธศรีวิชัย

หลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยนอกจากจะเป็นพระพุทธรูปปูนปั้นโบราณที่มีคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และพุทธศิลป์แล้ว พระพุทธศรีวิชัยยังเคารพศรัทธาจากชาวบ้านล่ำภูและชุมชนใกล้เคียงเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากว่าพระพุทธรูปหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ มีเรื่องเล่าถึงอิทธิปาฏิหาริย์ และยังมีความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตและความเชื่อของชุมชนบ้านล่ำภูด้วย

เรื่องราวความศักดิ์สิทธิ์และปาฏิหาริย์ของหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยเริ่มขึ้นพร้อมๆ กับการค้นพบองค์พระที่อยู่ท่ามกลางป่าหญ้าคาที่ไม่ถูกไฟไหม้ ทั้งที่เป็นดงหญ้าคาซึ่งเป็นเชื้อเพลิงอย่างดี ขณะที่ชาวบ้านมาพบพระพุทธรูปองค์นี้ก็มีรอยคล้ายรอยน้ำพระเนตรไหลออกจากพระเนตรทั้งสองข้างด้วย รวมไปถึงการซ่อมแซมพระกรรณด้านขวาของหลวงพ่พระพุทธศรีวิชัยที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ขุนวิไสยอุดรภิกขุ อดีตนายอำเภอหนองบัวลำภู ต้องพิการทูลขอโทษตลอดชีวิต จึงมาสู่ความเคารพศรัทธาของชาวบ้านเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 3 ร่องรอยการซ่อมแซมพระกรรมช้างขาของ
หลวงพ่พระพุทธรวิชัย โดยขุนวิไสยอุดรกิจ

ชาวบ้านเล่าว่าเทวดาที่คุ้มครองรักษาหลวงพ่พระพุทธรวิชัยชอบคนที่ซื่อสัตย์และรักษาคำพูด ดังนั้นเมื่อเกิดเรื่องราวต่างๆ ขึ้นในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการลักขโมยหรือทำผิดไม่ว่าจะด้วยกายหรือวาจาอันกระทำให้คนอื่นเดือดร้อน ผู้นำชุมชนหรือคู่กรณีมักจะมาทำการตั้งสัจจะอธิษฐานตักน้ำสาบานกันที่หน้าองค์หลวงพ่พระพุทธรวิชัยอยู่เสมอ

ชาวบ้านยังเล่าต่อว่าคนที่กระทำความผิดหลังจากตักน้ำสาบานไปแล้ว มักจะเสียชีวิตด้วยอาการประหลาดและอุบัติเหตุอันผิดธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบอุบัติเหตุและมีอาการ “ท้องบวม” ซึ่งเชื่อกันว่าเป็นผลจากการตักน้ำสาบาน (สัมภาษณ์ ณวี ยะลี, สัมภาษณ์; ช่วง พาลกุล, 4 มกราคม 2561)

นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลจากเอกสารบางเล่มระบุว่าก่อนการปฏิรูปการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นระบอบประชาธิปไตยในวันที่ 24 มิถุนายน 2475 หลวงพ่พระพุทธรวิชัยเคยใช้เป็นพระประธานในพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาของเจ้าเมือง ขุนนางท้าวเพี้ยและข้าราชการของเมืองหนองบัวลำภูด้วย (คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุฯ, 2544: 77)

ความศักดิ์สิทธิ์ที่แสดงผ่านปาฏิหาริย์ต่างๆ ทำให้ชาวบ้านที่ประสบความเดือดร้อน มีทุกข์ มีโรคภัยไข้เจ็บที่ยากต่อการรักษา หรือที่มาขอบบานศาลกล่าวซึ่งชาวบ้านเรียกว่า “บ่า” หรือ “บะ” ได้ประสบความสำเร็จหายทุกข์หายโรคตามที่ขอบบานไว้อย่างน่าอัศจรรย์จำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหายจากอาการเจ็บป่วยด้วยโรคภัยไข้เจ็บที่แม้แต่แพทย์ยังวินิจฉัยว่ายากที่จะรักษาให้หายเป็นปกติได้ หรือการสอบแข่งขันเข้ารับราชการหรือเข้าทำงานในหน่วยงานต่างๆ จนเป็นที่เลื่องลือของชาวบ้าน การขอบบานศาลกล่าวนิมนต์ “ชั้น 5” ซึ่งประกอบด้วยดอกไม้และเทียนอย่างละ 5 คู่ มาทำการสักการบูชา พร้อมบอกกล่าวต่อหน้าองค์พระพุทธรวิชัยหรือเขียนเรื่องที่ต้องการบนใส่ในกระดาขวางใส่พานหรือจานที่ใส่ชั้น 5 แล้วนำไปวางบนฐานชุกชีหรือบนหน้าตักขององค์พระพุทธรวิชัย

ภาพที่ 4 จาน “ชั้น 5” พร้อมคำบอกกล่าวบนบานหรือขอพรที่ถูกนำมาวางไว้ข้างพระฐานของหลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัย

เมื่อเรื่องที่เดือดเนื้อร้อนใจหรือเรื่องที่บนบานศาลกล่าวสำเร็จผลแล้ว ชาวบ้านก็จะมาทำการถวายเครื่องบูชาหรือแก้บนตามที่ได้แจ้งปวารณาต่อหน้าพระพุทธรศรีวิชัย การแก้บนมักจะมาทำการแก้บนเป็นการส่วนตัว ส่วนใหญ่มักจะนิยมแก้บนด้วยดอกบัวตูม 9 ดอก พวงมาลัยดอกไม้สด 9 พวง ผลไม้ 9

อย่าง และน้ำ 3 ลิ

นอกจากนี้ ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปี ยังมีพิธีแก้บนใหญ่ซึ่งจะมีพิธีบวงสรวงบูชาและแก้บนหลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัยประจำปี ตอนเช้าจะเป็นพิธีทำบุญตักบาตร ตอนสายจะเป็นพิธีถวายเครื่องบูชาและเครื่องแก้บนต่างๆ ตามที่ได้บนบานไว้ เมื่อถวายของแก้บนแล้ว ชาวบ้านก็มักจะทำการบนบานต่อเพื่อให้ชีวิตมีความสุข สุขภาพแข็งแรง คำขयर่ำรวย เจริญในหน้าที่การงาน แคล้วคลาดปลอดภัยจากภยันตรายทั้งปวงในรอบปีต่อไป ซึ่งในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของปีถัดไปก็จะมาแก้บนและบนบานในลักษณะเช่นเดียวกันนี้ต่อไปอีก สิ่งของที่นำมาถวายแก้บนนั้น พระสงฆ์ในวัดโพธิ์ศรีก็จะทำการสวดเจริญพระพุทธรมนต์และบทสวดต่างๆ เป็นพุทธบูชาและเป็นการแจ้งให้เทวดาอารักษ์ที่คุ้มครองรักษาหลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัยได้รับทราบและร่วมอนุโมทนาเป็นเวลา 3 คินติดต่อกัน (สัมภาษณ์ พระอธิการสมบัติ อินทบุญโญ, มกราคม 2561)

นอกจากช่วงงานแก้บนใหญ่ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 แล้ว ช่วงเทศกาลวันขึ้นปีใหม่และเทศกาลสงกรานต์ก็จะมีชาวบ้านในละแวกใกล้เคียงเดินทางมาสักการะขอพรและแก้บน เป็นจำนวนมาก ทำให้มีผู้คนแน่นขนัดเต็มลานวัดโพธิ์ศรีเลยทีเดียว

การมากราบไหว้ขอพรหลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัยก็จะมีคำบูชาที่มีผู้รู้ท่านแต่งขึ้นไว้ เริ่มต้นจากการตั้งนะโมหรือกล่าวบทนมัสการ 3 จบ แล้วตามด้วยคำกล่าวซึ่งเป็นคาถาภาษาบาลีว่า “นะโม พุทธายะ นะชาลีติ นิมามานิ ชัยยะ ชัยยัง มหาลาภัง ภะวันตุ เต” ชาวบ้านเชื่อกันว่าใครมีรูปภาพหรือวัตถุมงคลหลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัยให้กราบไหว้และสวดคาถานี้ก่อนเข้านอนทุกๆ คิน จะเป็นสิริมงคล ศัตรูหมู่มารจะแพ้พ่ายไป ความสวัสดิ มีชัยด้วยลาภ ยศ สรรเสริญ จะเกิดมีเพิ่มพูนแก่ผู้กราบไหว้นั้น (สัมภาษณ์ พระอธิการสมบัติ อินทบุญโญ, มกราคม 2561)

ความศรัทธาที่ปรากฏนำมาซึ่งการสร้างวัตถุมงคลหลวงพ่พระพุทธรศรีวิชัยรุ่นแรกขึ้น เป็นเหรียญโลหะหลายชนิด สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ.2513 ในครั้งนั้นกล่าวกันว่านอกจากจะมีพระเกจิอาจารย์ที่อยู่ในละแวกชุมชนเมืองหนองบัวลำภูมาร่วมพิธีพุทธาภิเษกแล้ว ยังมีหลวงปู่ขาว อนาลโย แห่งวัดถ้ำกลองเพล ตำบลโนนทัน อำเภอเมืองหนองบัวลำภู พระอริยสงฆ์สายกรรมฐานผู้เป็นศิษย์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโต ได้เดินทางโดยรถสามล้อจากเขาภูพานคำมาร่วมอธิษฐานจิตในพิธีพุทธาภิเษกวัตถุมงคลด้วย (สัมภาษณ์ ช่วง พาลกุล, มกราคม 2561)

ภาพที่ 5 วัดมณฑลเหรียญหลวงพ่อบุญศรีวิชัย รุ่นแรก พ.ศ.2513(ที่มา: <http://uauctionuamulet.com/AuctionDetail.aspx?bid=232&qid=203263>)

วัดมณฑลเหรียญหลวงพ่อบุญศรีวิชัยรุ่นแรกนั้น ได้แสดงอิทธิปาฏิหาริย์ให้เป็นที่ประจักษ์แก่บุคคล ที่นำไปบูชาติดตัวมานับไม่ถ้วน ทั้งด้านแคล้วคลาดปลอดภัย โชคลาภและการค้าขายเป็นที่เลื่องลือทั่วไป เช่น คุณชาญยุทธ บุษขุ ชาวบ้านลำภูได้ประสบอุบัติเหตุขบวนรถตกลงไปในคลอง น้ำเข้าไปในห้องผู้โดยสาร ไม่สามารถเปิดประตูรถได้ จึงได้นำเหรียญหลวงพ่อบุญศรีวิชัยรุ่นแรกที่ห้อยคออยู่มาประนมมือแล้วอธิษฐานขอให้รอดปลอดภัย ปรากฏว่าเมื่อน้ำเข้าท่วมรถมากขึ้น คุณชาญยุทธก็โผล่ขาดใจก็มีความรู้สึกเหมือนมีอะไรสักอย่างมาดึงร่างออกจากรถ พอรู้สึกตัวได้คุณชาญยุทธก็ตะเกียกตะกายขึ้นมายู่บนกอไผ่เหนือผิวน้ำ ซึ่งเชื่อว่าเป็นอิทธิปาฏิหาริย์ของหลวงพ่อบุญศรีวิชัย (ชาญยุทธ บุษขุ, สัมภาษณ์)

คุณสงวน จันทะศูนย์ ชาวบ้านลำภูเล่าว่า เคยมีชายชาวบ้านลำภูคนหนึ่งไปทำงานเป็นพ่อค้าเร่ที่กรุงเทพมหานคร ต่อมาได้ถูกคนร้ายใช้มีดจี้ชิงทรัพย์ ชายคนดังกล่าวก็ยื่นกระเป๋าเงินซึ่งมีเงินอยู่ประมาณหนึ่งพันกว่าบาทให้พร้อมกับร้องขอชีวิต ในระหว่างนั้นก็นำเหรียญหลวงพ่อบุญศรีวิชัยรุ่นแรกที่ห้อยคออยู่มาประนมมือแล้วอธิษฐานขอให้ชีวิตรอดปลอดภัย ปรากฏว่าคนร้ายเปิดกระเป๋าเจอเฉพาะธนบัตรใบละ 100 บาท และใบละ 20 บาท เมื่อหยิบเอาธนบัตรดังกล่าวแล้วก็โยนกระเป๋าเงินคืนให้แล้วหลบหนีไป โดยที่คนร้ายไม่เห็นธนบัตรใบละ 1,000 บาทที่อยู่อีกช่องหนึ่ง เหตุการณ์นี้ชาวบ้านก็เชื่อว่าเป็นอิทธิปาฏิหาริย์ของหลวงพ่อบุญศรีวิชัย(สงวน จันทะศูนย์ , สัมภาษณ์) เป็นต้น

ตัวอย่างความเชื่อเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์เหล่านี้ทำให้หลังจากนั้นก็มีการสร้างวัดมณฑลหลวงพ่อบุญศรีวิชัยรุ่นอื่นๆ ออกมาอีกหลายรุ่น ทั้งที่เป็นเหรียญและรูปหล่อลอยองค์ แต่ละรุ่นก็จะมีผู้ศรัทธามาทำบุญเข้าไปบูชาเพื่อความเป็นสิริมงคลจนหมดภายในเวลาไม่นาน

บทส่งท้าย

หลวงพ่อบุญศรีวิชัยถือเป็นพระพุทธรูปเก่าแก่ที่คู่กับชุมชนโบราณบ้านลำภูเป็นเวลากว่า 300 ปีมาแล้ว วัดโพธิ์ศรีหรือวัดหายโศกยังเป็นอารามสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นชุมชนโบราณบ้านลำภูและชุมชนโบราณเมืองหนองบัว แม้เวลาผ่านไปกว่า 300 ปีมาแล้ว แต่ความเป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่ชุมชนบ้านลำภู ได้ทำให้พระพุทธรูปวิชัยยังเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนชาวบ้านลำภู ชาว

จังหวัดหนองบัวลำภูและใกล้เคียงมาโดยตลอด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศรัทธาความเชื่อทางพระพุทธศาสนาหรือความศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกปลูกฝังและถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาจนถึงปัจจุบัน

พระพุทธศรีวิชัยจึงมีความสำคัญ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและถือว่าเป็นแหล่งโบราณคดีของชุมชนที่มีความเก่าแก่ มีประวัติความเป็นมาที่เป็นประโยชน์ทางด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี ที่ควรคู่ต่อการศึกษานุรักษ์และพัฒนาอย่างยั่งยืน องค์ความรู้หรือข้อมูลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปกรรมและความเชื่อเกี่ยวข้องกับพระพุทธศรีวิชัย วัดโพธิ์ศรีและชุมชนโบราณบ้านลำภู ล้วนแล้วแต่เป็นสิ่งที่ชาวบ้านลำภูควรนำไปต่อยอดขยายผลและบูรณาการโดยแปลงองค์ความรู้เหล่านั้นมาเป็น “ทุนทางวัฒนธรรม” เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้มั่นคงและยั่งยืน

แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากความขาดแคลนของเอกสารหลักฐานประวัติศาสตร์และข้อมูลทางด้านโบราณคดี ผลการวิเคราะห์ศึกษาของผู้เขียนที่ปรากฏในหนังสือเล่มนี้ จึงยังไม่ใช่เป็นข้อยุติทางวิชาการ และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาค้นคว้ากันต่อไป ตามระเบียบวิธีวิจัยทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี

References

- กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2534). **ประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 10**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. (2544). **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาจังหวัดหนองบัวลำภู**. กรุงเทพมหานคร: ศุภสภาลาดพร้าว.
- ฉวี ยะลี. (14 มกราคม 2561). ปรากฏท้องถิ่น จังหวัดเลย. สัมภาษณ์.
- ช่วง พาลกุล. (14 มกราคม 2561). ปรากฏท้องถิ่นบ้านลำภู จังหวัดเลย. สัมภาษณ์.
- ชาญยุทธ บุษข. (14 มกราคม 2561). ปรากฏท้องถิ่น จังหวัดเลย. ผู้สัมภาษณ์.
- ทศพล จังพานิชย์กุล. (2547). **พระพุทธปฏิมาลำคำ**. กรุงเทพมหานคร: คอมม่า.
- ธีระพงษ์ มีไธสง. (2557). **ฮตสง: ภูมิปัญญาพื้นบ้านพิธีเถรภิเษกพระสงฆ์ในภาคอีสาน**. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- ประภัสสร ชูเขียว. (2557). **ศิลปะลาว**. กรุงเทพมหานคร: มติชน, 2557.
- พระอธิการสมบัติ อินทปัญญา. (14 มกราคม 2561). เจ้าอาวาสวัดโพธิ์ศรี จังหวัดเลย. สัมภาษณ์.
- สวณ จันทะศูนย์. (14 มกราคม 2561). ปรากฏท้องถิ่น จังหวัดเลย. สัมภาษณ์.